

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvu; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 21.

V Ljubljani, 1. novembra 1877.

Tečaj XVII.

Pomočne knjige v slovenski ljudski šoli.

Za občni zbor slov. učiteljskega društva priredil F. Govekar.

Z veseljem pozdravil je gotovo sleherni od nas, novo boljše dobo, ktera je napočila za ljudsko šolo in nje učitelje. — Zaupno se oziramo v boljše in srečnišo bodočnost. Kajti v vseh krogih človeške družbe začenja se pazljivo gledati na delo ljudskega učitelja, za kterega se prej skoraj nihče zmenil ni. Razumevati se začenja preimenitna naloga ljudske šole, ter se več ne prezira tako hladnokrvno nje pomen, vpliv in velika vrednost njenega delovanja! — Dokazuje nam to zboljšano materijelno stanje ljudskega učitelja. Upajmo, da se bode v tem obziru tudi v prihodnje nadaljevalo. Vsaj se s tem ne pomaga le ljudskim učiteljem, ampak pred vsem šolam in tako prihodnjemu zarodu. Kajti nobena naprava in naredba tako odločno ne zahteva od delavca čvrstega in veselega duha, kakor ravno ljudska šola. — Kakor so se pa temni oblaki zunaj na obnebu učiteljevega življenja začeli polagoma skrivati, ter jim postaja atmosfera čedalje čistejša, tako pa oni tudi po pravici želno hrepené, da bi se jim tudi znotraj, — v delavnici učiteljevi — skoraj bolj svetiti začelo. — Slovenski ljudski učitelji gotovo nismo nehvaležni za zaupanje nam skazano; marveč hočemo tudi v prihodnje toliko vestniše spolnovati dolžnosti svojega težavnega službovanja, kolikor bolj se ceni imenitnost in važnost opravila, ktero se je nam izročilo. — Ali kakor jeden sam človek nikoli in nikjer vsega ne ve in ne zna, ter dognati ne more, ampak drugih ljudi in ptuje pomoči potrebuje, tako je tudi pri ljudski šoli; učitelj, — naj bi se tudi napeňjal do krvavih žuljev, — vsega sam ne more dognati, niti doseči, ako se je še toliko šolal. Tudi ljudski učitelj

potrebuje ptuje pomoči, marsikterih reči in pomočkov — kakor delavec v delavnici — da je v stanu svoje dolžnosti prav in zvesto spolnovati in svoj namen toliko lažje doseči. Kajti obilne skušne učé, da ni nič potrebnjšega pri važnem opravilu, katero se ne izvrši v nekih dneh ali mescih, ampak zato celo leta potrebuje, kakor določnega in jasnega načrta, kateri se pa le takrat more vspešno izpeljati, ako ne manjka zato dovelj pripravnih in sposobnih pomočkov. Nič pa tudi ni tako nehvaležno, kakor opravljati tako imenitno delo tje v en dan, ter poskušati kmalo to, kmalo uno, danes ravnati se po tem, jutri zopet po drugem pomočku, kajti na ta način se ne zgublja le čas in sverha, ampak tudi dobra volja in ono veselje, katero je tako zelo potrebno za vspešno izvrševanje tako važnega opravila.

Zato mislim, da smemo brez strahu mi slovenski ljudski učitelji pri svojih skupnih zborih odkrivati pomanjkljivosti in napake našega ljudskega šolstva, da se popravi in zboljša, kar je slabega in pomanjkljivega, a kar je dobrega, da se tudi v prihodnje obdrži.

Jedna pglavitniših napak in zoper vsa pedagogična načela je že samo na sebi to, da se prihodnji učitelji in izobraževalci prihodnjega naroda za to velikansko delo v učiteljskem izobraževališči podučujejo in izobražujejo skoraj edino v tujem, nemškem jeziku, kterega potem kot ljudski učitelji pri podučevanju slovenske mladine in slovenskega ljudstva rabiti ne morejo. K temu pride pa potem še druga napaka, da oni stopivši v djansko šolsko življenje nimajo potem nobene pomočne knjige, ktera bi bila pisana v jeziku, v katerem z učenci občujejo. In vendar potrebuje tudi slovenski ljudski učitelj tako, kakor nemški dobrih učnih pomočkov, da sam v omiki napreduje, se od dne do dne za šolski nauk more dobro pripraviti, ter tako sebi podučevanje, učencem svojim pa nauk polajšča in poočituje, ter si tudi tako več časa prihrani. Kakor znano so pa učna sredstva ali pomočki dvojne vrste, so učna sredstva, ki jih učitelj sam za-se potrebuje, in so učna sredstva, ki jih učitelj za svoje učence potrebuje.

Učna sredstva pa, ki jih učitelj sam za-se potrebuje razpadajo zopet na dve vrsti: so namreč šolske knjige in pomočne knjige. Ako vprašamo, koliko imamo teh pisanih v domačem jeziku, ktere bi mogel učitelj pri poduku neposrednje rabiti? — Mislim, ako odštejemo „dr. Močnikovega“ navoda k prvi in drugi računici, potem smo pa pri kraji s pomočnimi knjigami, ktere bi bile pisane v jeziku, v katerem občuje učitelj sè svojimi učenci. Vprašam, ali ne potrebujemo neobhodno za naše šole kake pomočne knjige pisane v domačem jeziku za navod k početnici za nazorni nauk, kakor je izvrstna nemška knjiga „Unterklasse“ od Hermannna? — Le pomislimo s kakšnim trudom in kolikimi težavami pa tudi stroški se mora mladi, nastopni učitelj boriti, da vse to, kar si je s te-

žavo in trudom pridobil v učiteljski izobraževalnici v tujem jeziku, rečem, da vse to potem raztolmači v domačem, slovenski mladini razumljivem jeziku, ter si svoj nauk tako priredi, kakor ga neobhodno potrebuje za slovensko mladino.

Kako lahko se pa tudi učitelj poleni, ker mu serčnost upade. Poglejmo dalje, v katerem jeziku je pisan navod *) k III. računic. Ali ni mar učitelj prisiljen s knjigo v roki, spisano v tujem jeziku pripravljati se in podučevati ta važni, pa težavni predmet. Vprašam, ali ne mora biti ljudski učitelj pri takih razmerah modrejši in sposobnejše od glavnih učiteljev na izobraževališču, ker on je prisiljen tuje blago po domače podajati slovenski mladini. In vendar pričakujemo te prekoristne in potrebne knjige že toliko časa!

Dalje potrebujemo za sedaj po mojem mnenju tudi pomočnih knjig spisanih v domačem jeziku „o geometriji, fiziki, kakor tudi navoda o risanju“, za ktere prositi sl. vlado zdi se mi zelo potrebno. Kajti, ni še zadosti, da se prihodni odgojevalci naroda v učiteljskih izobraževališčih uče le teorije, ampak podati se jim morajo potem tudi vsa ona sredstva, po katerih se mladina in narod najlaže podučuje in izobražuje, in to so ravno pomočne knjige, spisane v domačem jeziku. — Zato se predrzmem izreči, da tudi nemški učitelji svoj materni jezik ravno tako ali še bolje znajo, kakor mi svojega, pa vendar še nisem bral, da bi komu na misel prišlo, da bi se nemški učitelji podučevali in za svoj stan izobraževali v kakem tujem jeziku, ali da bi se jim silile pomočne knjige, spisane v tujem jeziku.

Primerno si mi toraj zdi, da izrečemo danes javno svojo željo, da bi dotične šolske oblasti blagovolile nam preskerbeti že skoraj tako potrebne in težko pričakovane pomočne knjige spisane v domačem jeziku. Vkljub še tako umetno izdelanim načertam prave izomike in pravega napredka ne pri naših ljudski učiteljih, niti pri naših ljudskih šolah, tedaj tudi pri našem narodu, ne smemo in ne moremo pričakovati dotlej, da se tukaj razmere ne zboljšajo.

Kje je iskati uzrokov, da nauk v računstvu po nekaterih šolah, vzlasti na višej stopinji ne rodi pravega sadu?

Za učiteljsko konferenco v Celji 1. in 2. avgusta 1877 sestavil V. J.

(Konec.)

C.

Da imajo tudi učni pripomočki izdaten vpliv na končen vspeh podučevanja, ne bode — smelo mislim — nihče oporekal.

1. Nekaterim učencem manjka računice, tablice ali papirja, bodi

*) V Ljubljani tudi nemškoga ni; ali ga predelujejo ali kaj? Vr.